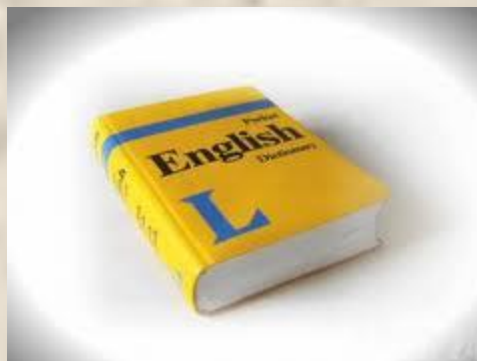

НАВЧАННЯ ЛЕКСИКИ

OBJECTIVES

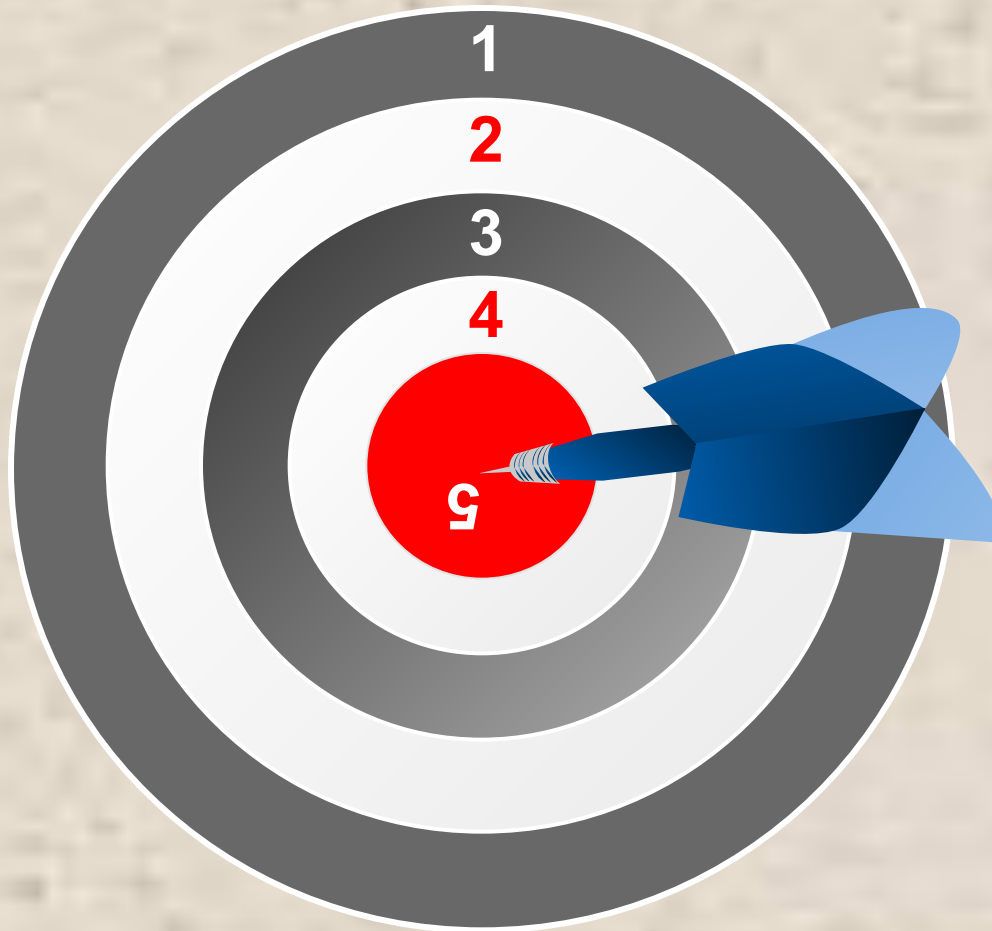
By the end of the lecture, students **will be aware of:**

- Passive and active vocabulary
- characteristics of a word (what it means to know a word)

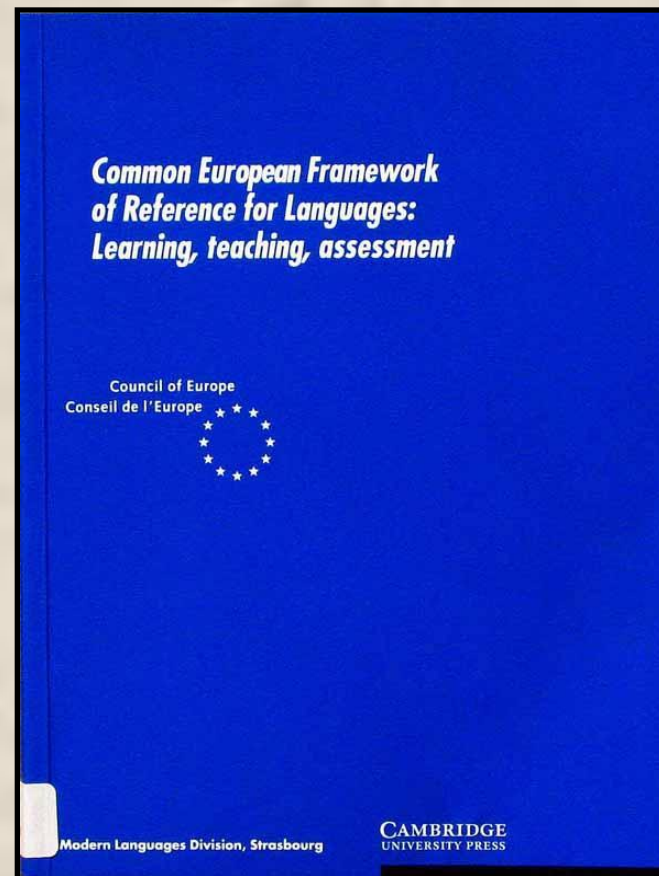
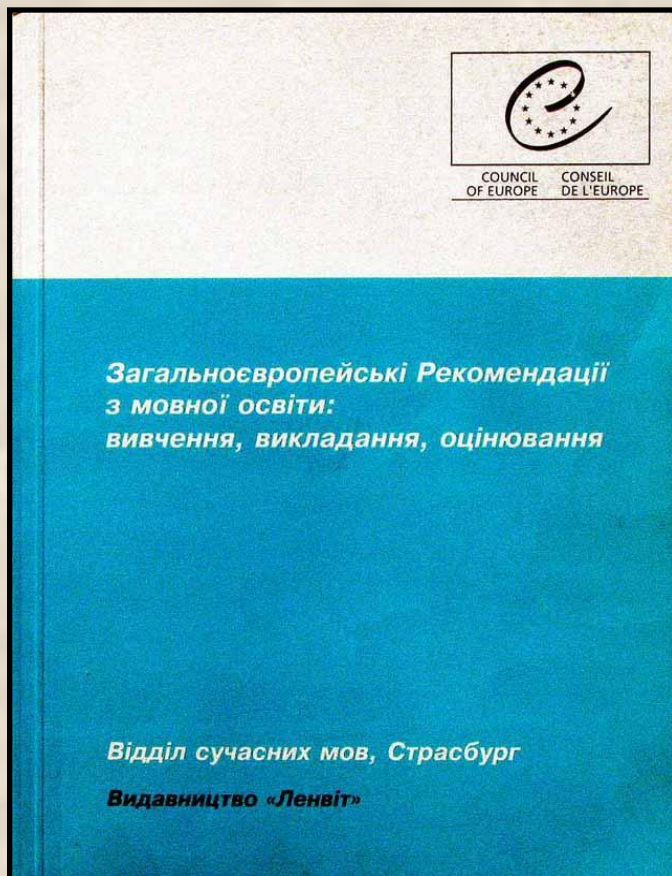
and **will be able to:**

- anticipate potential problems vocabulary items might present to learners
- create appropriate contexts for learning and teaching vocabulary
- evaluate, select and adapt lexical tasks/activities

What are the aims of learning English at school?

Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти... (ЗЄР)

Узагальнені рівні володіння мовою за 3ЄР

A

Елементарний
користувач

A1

Інтродуктивний або
“відкриття”

A2

Середній або
“виживання”

B

Незалежний
користувач

B1

Рубіжний

B2

Просунутий

C

Досвідчений
користувач

C1

Автономний

C2

Компетентний

B1+

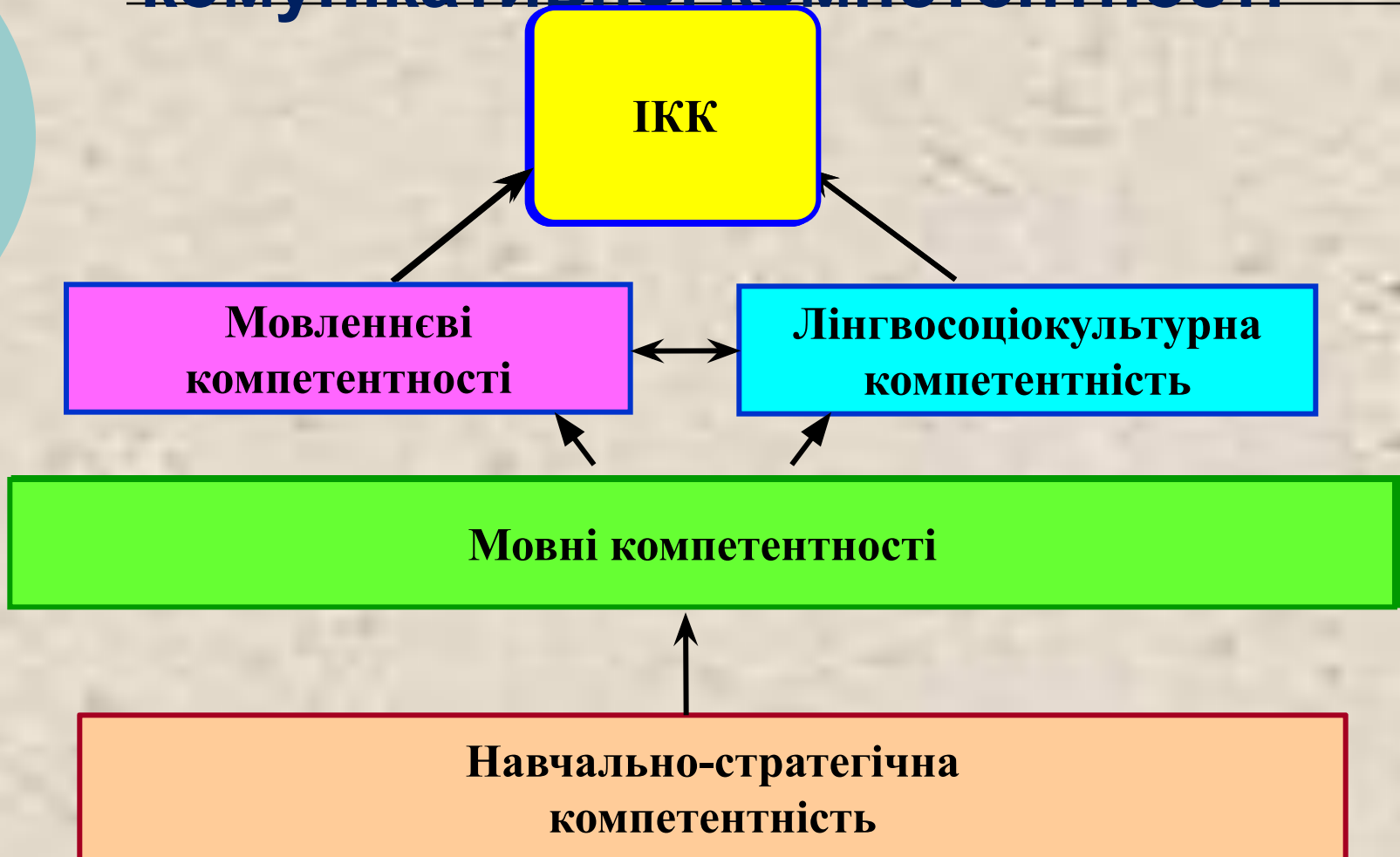
Етапи навчання	Клас	Рівні досягнень
Початкова школа	1-4	A1
Основна школа	5-9	A2+
Старша школа	10-11	B1+

Специфіка предмета
"Іноземна мова"

**Мета і засіб
навчання -
спілкування
(communication)**

Основні компоненти (субкомпетентності) іншомовної комунікативної компетентності

-
-
- Чому, на вашу думку, методист минулого Франсуа Гуен, збираючись до Німеччини, вивчив цілий словник, однак, прибувши у країну, не зміг спілкуватися з носіями мови?

Загальна система вправ

Система вправ для навчання аудіювання	Система вправ для навчання говоріння	Система вправ для навчання читання	Система вправ для навчання письма
підсистема вправ для формування фонетичних навичок	підсистема вправ для формування фонетичних навичок	підсистема вправ для формування орфографічних навичок	підсистема вправ для формування орфографічних нав.
підсистема вправ для формування лексичних навичок	підсистема вправ для формування лексичних навичок	підсистема вправ для формування лексичних навичок	підсистема вправ для формування лексичних навичок
підсистема вправ для формування граматичних навичок	підсистема вправ для формування граматичних навичок	підсистема вправ для формування граматичних навичок	підсистема вправ для формування граматичних нав.
підсистема вправ для розвитку умінь аудіювання	підсистема вправ для розвитку умінь говоріння	підсистема вправ для розвитку умінь читання	підсистема вправ для розвитку умінь письма

How many words are there and how many do we need to teach?

- Сучасні мови нараховують різну кількість слів:
- Словник англійської мови складається з 500-980 тис. слів. Словник У. Черчилля – 60 тис. слів; В. Шекспіра – 20 тис. слів.

-
-
- Для підтримки елементарної бесіди достатньо володіти 300 ЛО;
 - Для бесіди на будь-яку тему – 1000 ЛО;
 - Володіння 2500 ЛО забезпечує високий розмовний рівень;
 - Для розуміння будь-якого неспеціального тексту – 8000 ЛО.

True/False

- Навчити лексики означає вивчити слова, вміти їх перекладати.
- У школі вивчаються всі слова ІМ.
- Слово вважається засвоєним, якщо учень уміє впізнати його в тексті.
- Вибір способу семантизації лексичних одиниць (ЛО) залежить від особливостей ЛО.
- ЛО активного мінімуму вводяться у ситуації мовлення.
- Труднощі засвоєння іншомовних слів треба долати.

Agree/Disagree/Not Sure

- It's possible to learn all the English words at school

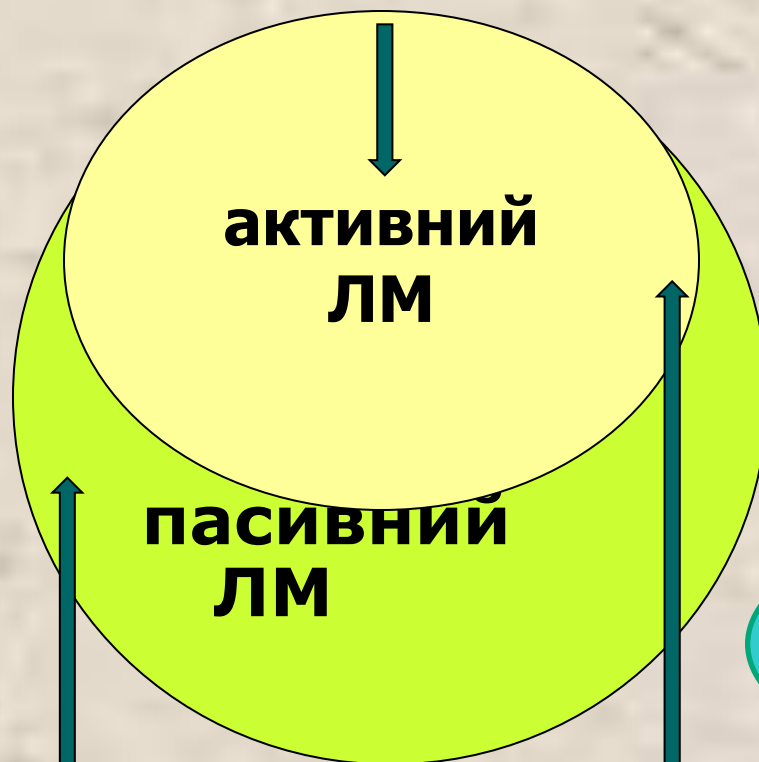

Реальний словник учня

- **Активний мінімум**
(Active/Productive Vocabulary)
- **Пасивний мінімум**
(Passive/Receptive Vocabulary)

Шкільний лексичний мінімум

Для вираження власних думок

Для розуміння думок інших людей

потенційний словник

Потенційний словник

- **незнайомі слова**, про значення яких читач/слухач може **здогадатися**, зустрівшись з ними під час читання /аудіювання.
- Наприклад:
 - Інтернаціональні слова (doctor, businessman, reform);
 - Похідні та складні слова, що складаються з відомих учням компонентів (helpless, helpful);
 - Конвертовані слова (clean – to clean);

Agree/Disagree/Not Sure

**The aim of teaching vocabulary
is**

- to learn all the words
- to be able to translate them

Сутність навчання лексики

- Навчити лексики означає сформувати **лексичні навички**:
- **репродуктивні лексичні навички** (говоріння, письмо)
- **рецептивні лексичні навички**, (читання, аудіювання)

Сутність навчання лексики

- навички **обґрунтованої здогадки** про значення ЛО, що відносяться до потенційного словника при читанні та аудіюванні;
- навички **користування різними видами словників** (двомовними, одномовними, фразеологічними, тематичними, країнознавчими).

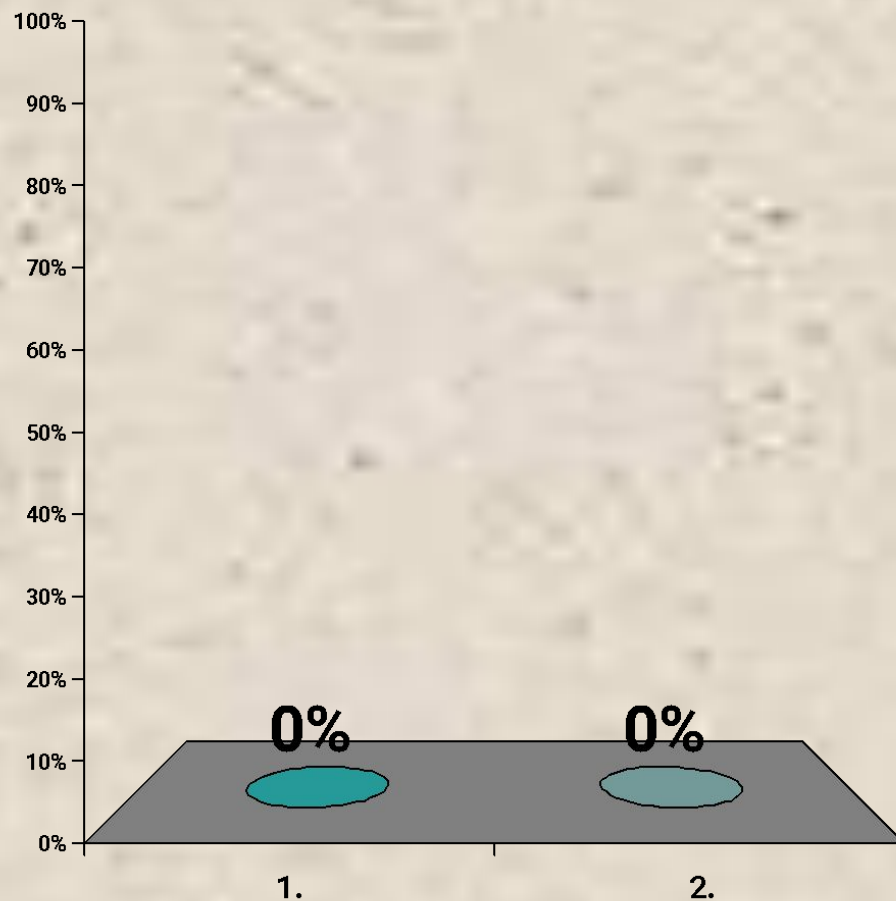
Лексична навичка

1) автоматизований **відбір** слів.

2) граматично правильне
сполучення слів у реченні,
оформлення висловлювання.

Чи ефективно вивчати нові слова по словнику?

1. Так
2. Ні

Чи можна вивчати нові слова по словнику?

- **Ні!** Читати словник і поповнювати свій словниковий запас можна лише на етапі удосконалення. Чому ще не можна вчити слова механічно, допоможе нам визначення компонентів слова.

What do you need to know about a word?

- Form (spelling, pronunciation)
- Part of speech
- L1 cognate
- Meaning
- Image
- Synonyms/antonyms
- Context
- Collocations
- Word formation (suffixes, prefixes, the roots) ...

КОМПОНЕНТИ СЛОВА

- **ФОРМА** (звукова, графічна)
- **ЗМІСТ** – це ідеальне (психічне) утворення, яке складається з таких компонентів:
 1. **Образ** позначеного предмета;
 2. **Значення** слова як сума суттєвих ознак позначеного предмета;
 3. **Смисл** як місце, що займає слово і позначений ним предмет у діяльності людини.

ВИСНОВКИ

1. Connect the **image** of the word with its **meaning** (**visual aids**).

Висновки

2. Connect a **word** to a **personal experience** (**communicative situations**)

Agree/Disagree/Not Sure

- To know a word means to be able to recognize it in the text

Формування репродуктивних лексичних навичок (АЛМ)

- У процесі засвоєння лексичного матеріалу можна виділити 2 етапи:
 - 1) етап **ознайомлення** учнів з новими ЛО – семантизація ЛО;
 - 2) етап **автоматизації** дій учнів з новими ЛО, де розрізняють:
 - а) автоматизацію **на рівні словоформи**, вільного словосполучення та фрази/речення;
 - б) автоматизацію **на понадфразовому рівні** – діалогічної або монологічної єдності.

The three stages of a PPP lesson

- **Presentation**
- **Practice** (controlled activities)
- **Production** (less-controlled practice)

Чи будуть виникати труднощі під час засвоєння даних ЛО? Чому?

- son – sun, through – threw, then – than;
- to say – to tell – to speak – to talk;
- magazine, occupy, intelligence;
- to listen to smb/smth, to approach smth, to join smth, to enter smth;

Методична типологія

- Групування ЛО за ступенем і характером труднощів, що дозволяє підходити до їх засвоєння диференційовано.

Методична типологія лексики

- визначення типу труднощів під час засвоєння певних ЛО
- прогнозування типових помилок
- планування роботи по запобіганню цих помилок

Методична типологія

Внутрішньомовна інтерференція

- Невідповідність між звуковою та графічною формою слова (daughter – 4 зв., 8 б.);
- омофони, омографи багатоскладові і похідні слів (son, sun, hair, hare, row, row);
- Граматичні труднощі: (tooth-teeth, foot-feet)

Міжмовна інтерференція

Методична типологія

Внутрішньомовна інтерференція

- **Дієслово**, форма і зміст;
- **Маленькі слова**: артиклі, прийменники, сполучники, займенники;
- **Сталі вирази**: to go to school, to go home, to go to bed;
- **Багатозначні слова**;
- **Слова однієї сфери** вжитку (to come – to go, to take – to put).

Міжмовна інтерференція

“фальшива” синонімія (false friends): magazine, intelligence, occupy, velvet, marmelade;

сполучуваність слова з іншими словами (to join smb, to enter smth, to explain to, to stand one's ground)

Agree/Disagree/Not Sure

- A learner should know the difficulties of a word in order to overcome them.

-
-
- вчитель повинен знати ці труднощі, щоб учні успішно їх **подолали**. При автоматизації дій учнів з новими словами слід передбачати заходи для зняття і подолання труднощів засвоєння різних ЛО.

Способи семантизації ЛО

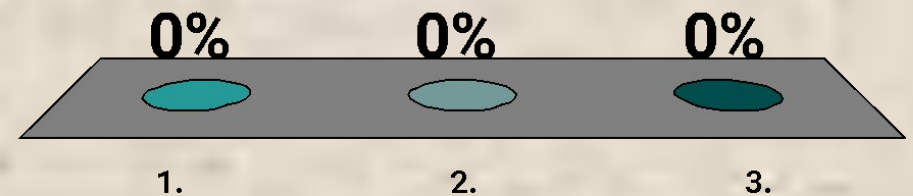
- **Перекладні**
- **Безперекладні**

Способи семантизації ЛО

- наочна семантизація – демонстрація предметів, малюнків, картин, жестів)
- зіставлення однієї ЛО з іншими відомими словами ІМ – за допомогою антонімів і зрідка синонімів (cold – warm, quick – slow)
- переклад
- дефініція/визначення (watch – годинник, що носять на руці або в кишені)
- за допомогою контексту (The basket weighs 3 pounds)
- пошук у словнику

Від чого залежить вибір способу семантизації ЛО?

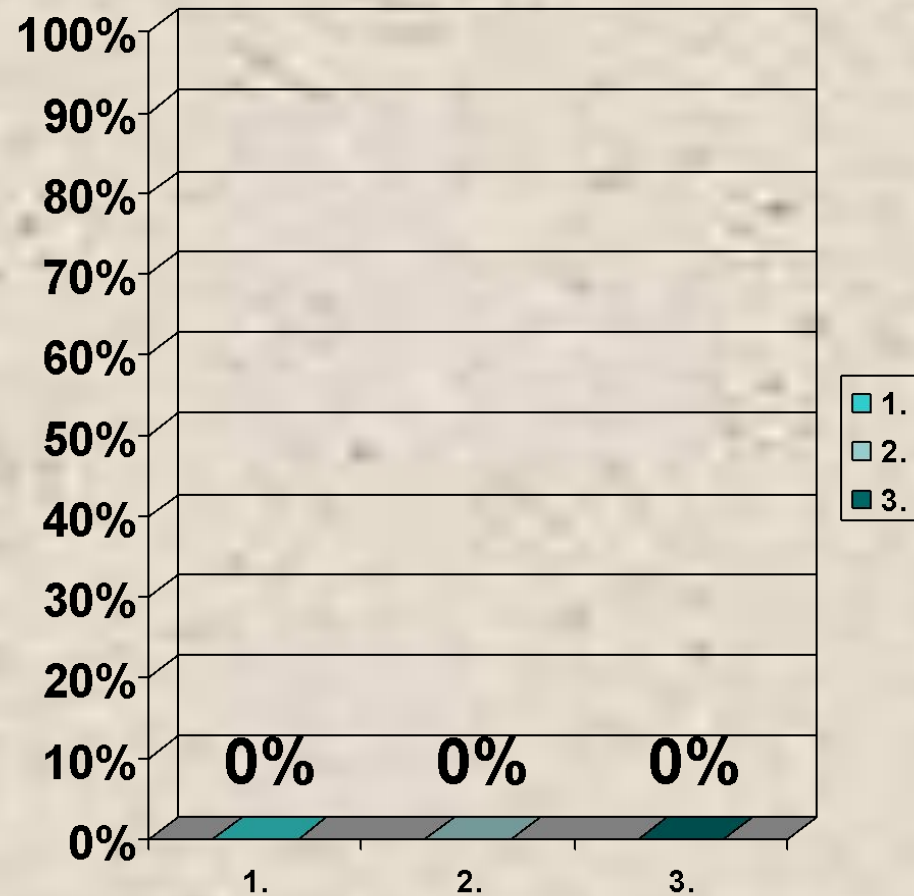
- 1. Від уподобань вчителя
- 2. Від особливостей ЛО
- 3. Від тематики мовлення

-
-
- Вибір способу семантизації залежить від **особливостей лексичної одиниці**

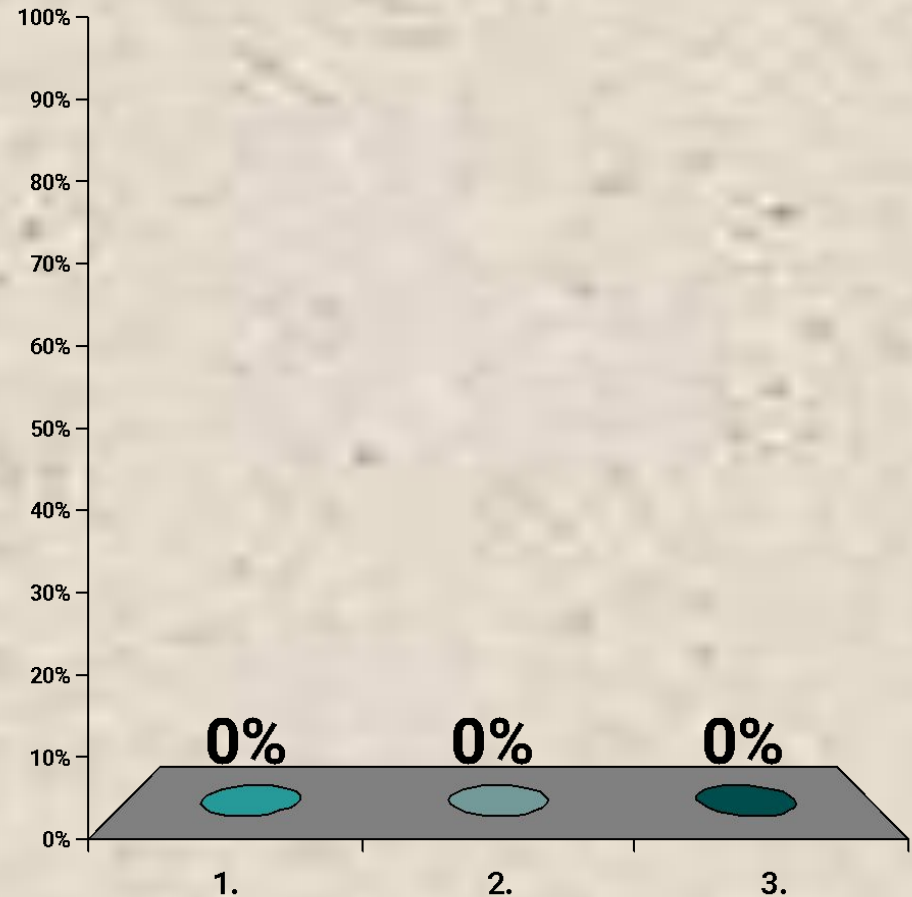
Red, green, yellow, blue

1. Тлумачення
2. Наочність
3. Здогадка за контекстом

Lady, sir, Mr, Mrs, Miss

- 1. Наочність
- 2. 😊 Тлумачення
- 3. Здогадка за контекстом

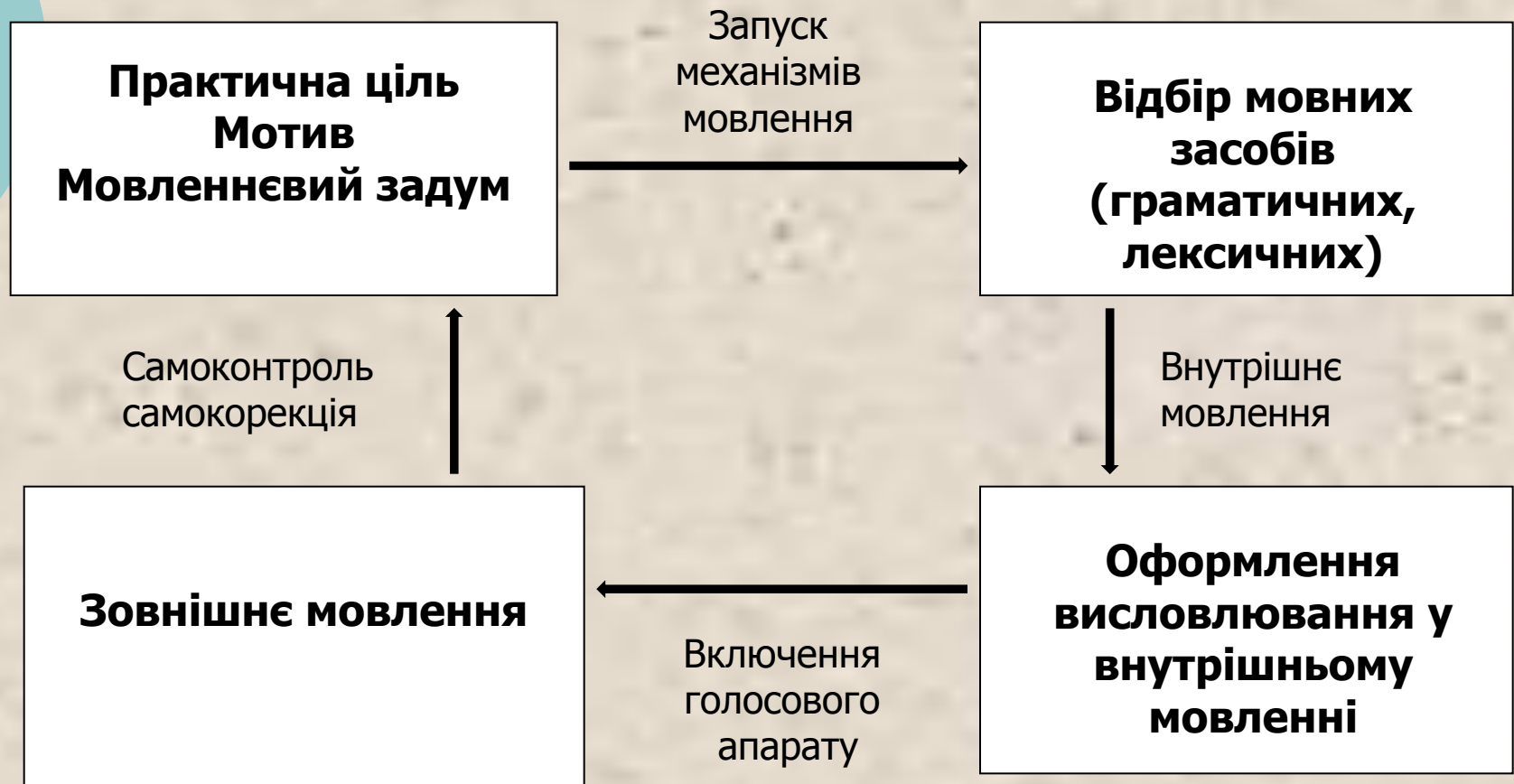

Agree/Disagree/Not Sure

- A teacher should present the new vocabulary as a separate item (isolated) and supply it with its image.

СХЕМА ПОРОДЖЕННЯ МОВЛЕННЄВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ

Висновки:

1. Необхідно формувати в механізмах мовлення учнів **зв'язок** між практичною метою, мовленнєвим задумом та відповідними ЛО.
2. Необхідно формувати **автоматизми** оформлення ЛО шляхом їх багаторазового проговорювання у контексті.

Послідовність введення нових ЛО

- 1. Постановка узагальненої комунікативної задачі.*
- 2. Демонстрація ряду ситуативно обумовлених висловлювань з даними ЛО (4-8 речень).*
- 3. Виокремлення ЛО, повторення у режимі "Вчитель-Учні" (фонетичне опрацювання)*
- 4. Пояснення значення (семантизація) ЛО, запис учнями нових ЛО, їх значення та прикладів вживання.*
- 5. Автоматизація дій учнів з новими ЛО (виконання вправ): покрокове використання ЛО в усіх видах МД: А, Г, Ч, П.*

Запис нових слів у словникові ЗОШИТИ

Слово, транскрипція, переклад	Фрази, комунікативно значимі
To know знати	I <u>know</u> a new song. We don't <u>know</u> this word. Do you <u>know</u> this girl?

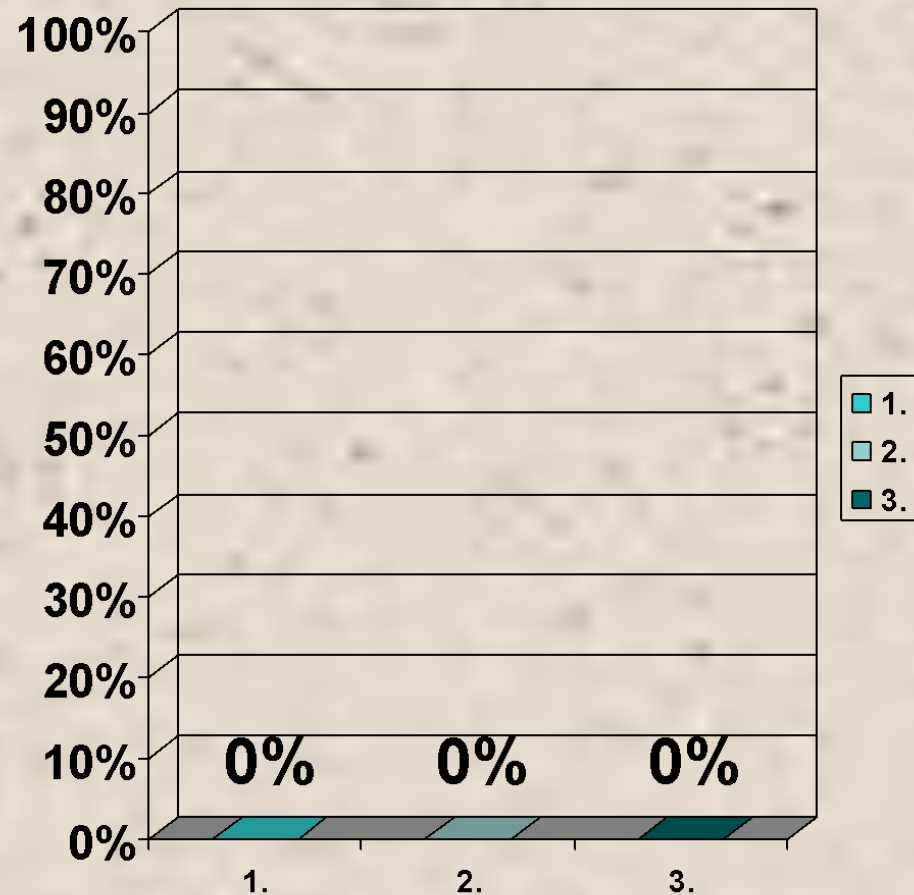

Peet (cited in Sert, 2007, 5)

- A maximum of seven lexical items should be introduced to learners in a single sitting
- • Up to 80% of what is taught is lost within 24 hours if not revised within this time

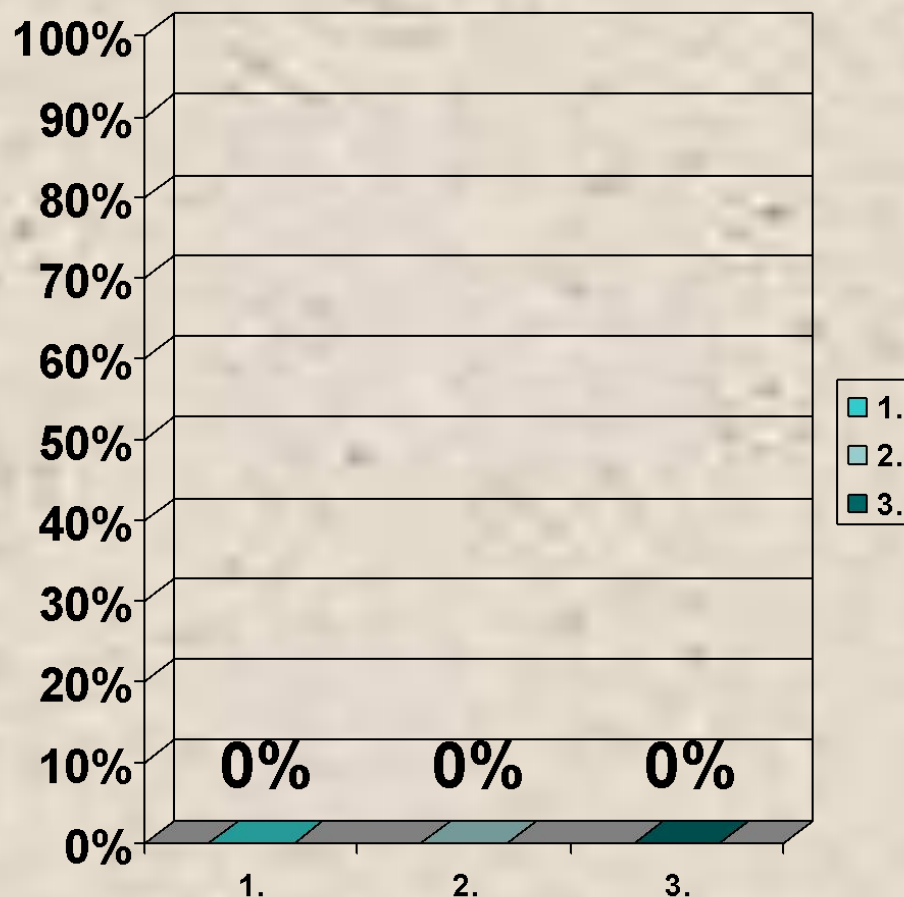
Що означає навчити лексики у школі?

1. Запам'ятати іншомовну лексику
2. Сформувати лексичні навички
3. Ознайомитися з джерелами формування потенційного словника

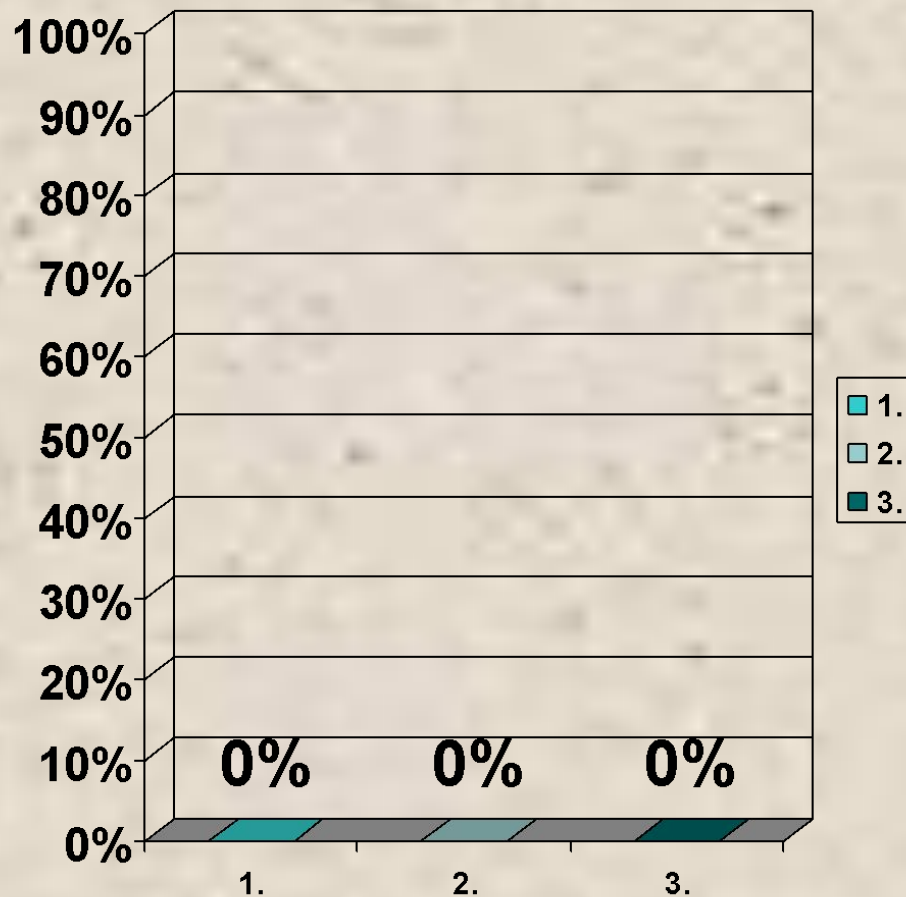
Яка лексика вивчається у школі?

-
1. Активний, пасивний, потенційний словникові мінімуми
 - 2. Активний, пасивний словникові мінімуми
 - 3. Всі слова виучуваної мови

Які вправи слід виконувати щоб сформуванати категорію “смислу” слова?

1. На правильну вимову.
2. Самостійне встановлення значення слова за контекстом.
3. Вживання слова у ситуаціях, близьких до досвіду учнів.

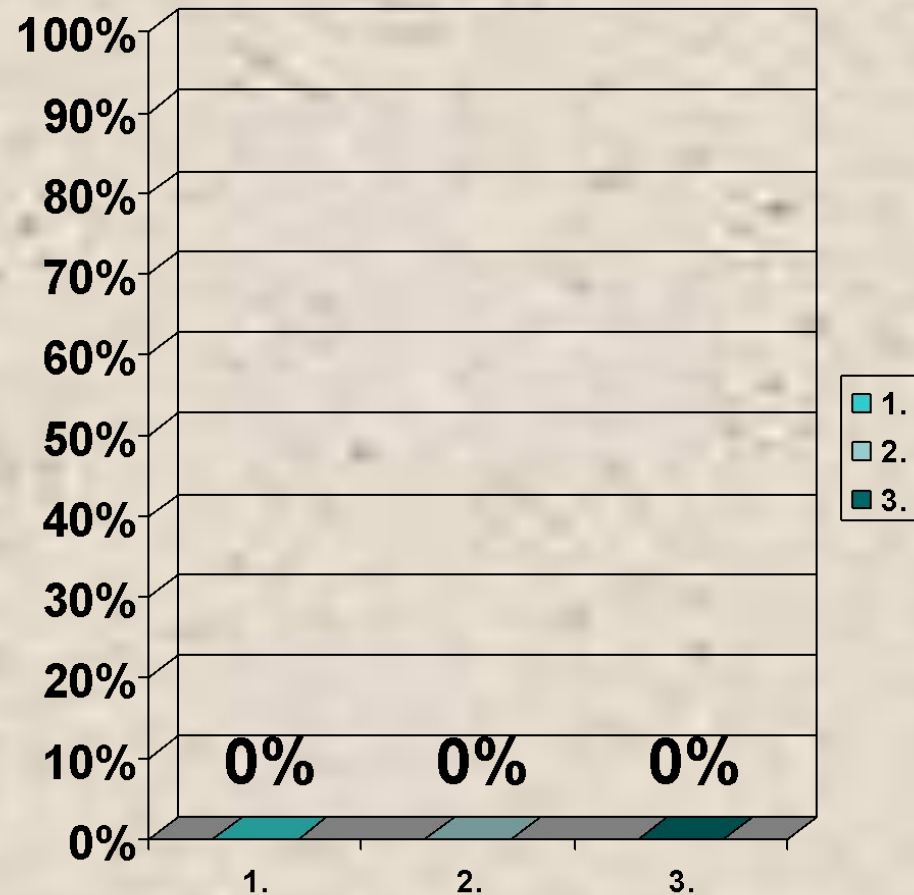

Коли слово можна вважати засвоєним?

Коли учень уміє
впізнати його в
тексті

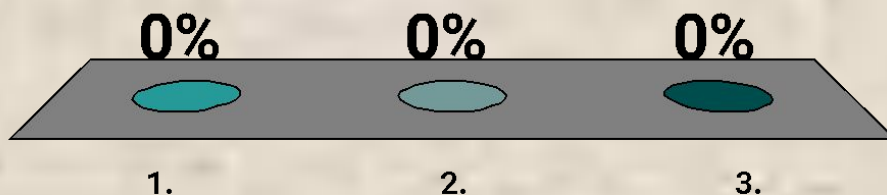
2. Коли учень уміє
перекласти його

3. Коли його графічний
знак викликає з пам'
яті образ слова

Труднощі засвоєння ЛО треба знати для того щоб

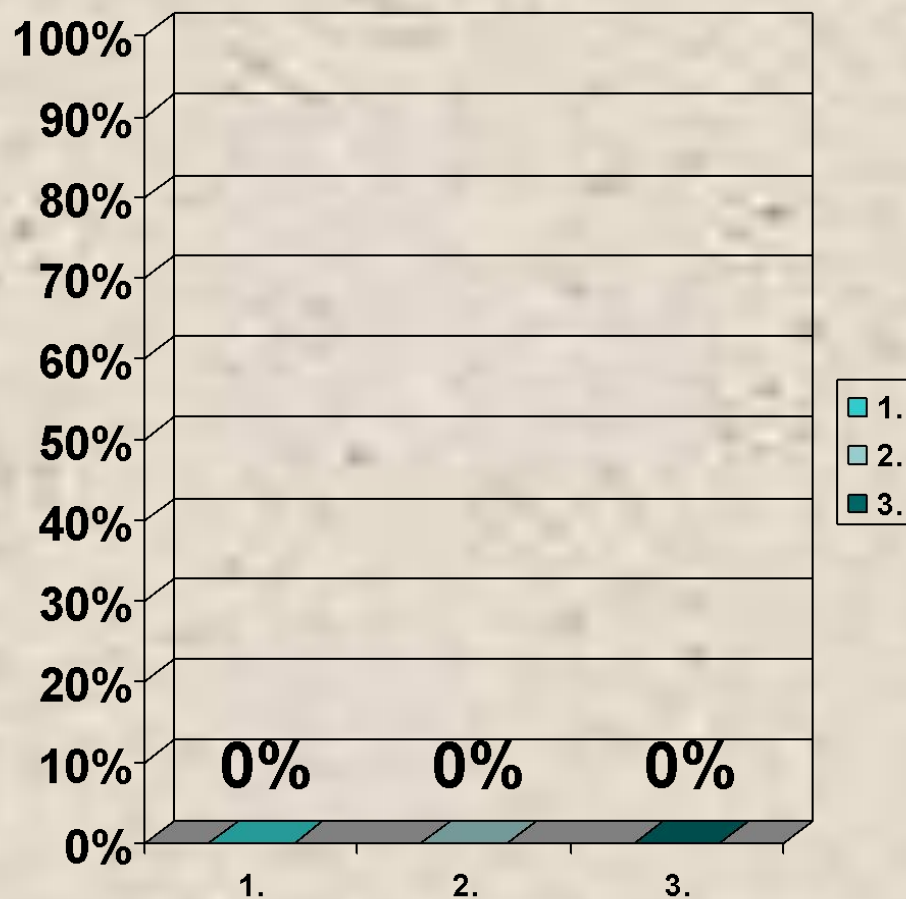
1. Нарощувати їх
2. Уникати їх
3. 😊 Долати їх

ЛО активного мінімуму доцільно пред' являти

1. У ситуації мовлення
2. Ізольовано
3. В писемному мікротексті

True/False

- Навчити лексики означає вивчити слова, вміти їх перекладати.
- У школі вивчаються всі слова ІМ.
- Слово вважається засвоєним, якщо учень уміє впізнати його в тексті.
- Вибір способу семантизації лексичних одиниць (ЛО) залежить від особливостей ЛО.
- ЛО активного мінімуму вводяться у ситуації мовлення.
- Труднощі засвоєння іншомовних слів треба долати.

Вправи для формування лексичних навичок говоріння

Перша група

Умовно-комунікативні вправи, які виконуються під час введення ЛО та відразу після.

Особливості :

- виконуються на **рівні одного речення;**
- **під безпосереднім контролем учителя,**
- **у фронтальному режимі;**
- наявність значної кількості **хорових повторювань.**

Вправи для формування лексичних навичок говоріння

- **Імітація ЗМ:**

Agree with me if I am right:

T: "Katherina" by Shevchenko is a poem.

You are right. "Katherina" by Shevchenko is a poem.

"Hamlet" by Shakespeare is a play.

- **Лаконічні відповіді на альтернативні запитання вчителя:**

Answer my questions. Give laconic answers:

T: Is "Katherina" by Shevchenko a story or a poem?

A poem.

Is "Hamlet" by Shakespeare a play or a novel?

Вправи для формування лексичних навичок говоріння

- **Підстановка у ЗМ:**

Correct me if I am not right.

T: "Cinderella" is a short story.

P1: You aren't right. "Cinderella" is a fairytale.

Cl: "Cinderella" is a fairytale.

- **Завершення ЗМ:**

Complete my statements:

T: "Robinson Cresoe" by Daniel Defoe is ...

P1: "Robinson Cresoe" by Daniel Defoe is an adventure story.

Cl: "Robinson Cresoe" by Daniel Defoe is an adventure story

Вправи для формування лексичних навичок говоріння

- **Відповіді на інші типи запитань:**

Answer my questions.

T: What's your favourite poem?

P1: the poem ...

- **Guessing game** (guess the picture)

- **Самостійне вживання ЛО у фразі/реченні:**

Tell the class about your favourite novel, poem, short story, play, fairytale...

T: My favorite story is "Taras Bulba" by Gogol.

Некомунікативні вправи

А) на засвоєння форми і значення ЛО:

- Повторення слів, словосполучень і мовленнєвих кліше за вчителем/диктором з виділенням наголосу, важкого звуку, звукосполучення;
- Згадування і називання слів з певною орфограмою, афіксом;
- Групування слів за різними формальними ознаками: словотворчими компонентами, частинами мови;
- Розташування слів в алфавітному порядку;
- Згадування і називання усіх видових понять при називанні певного родового поняття (меблі);
- Вибір з ряду слів того слова, що відповідає даній темі;
- Заповнення пропусків у реченнях відповідними словами;
- Називання слова за його дефініцією або зображенням;
- Вибір синоніма (антоніма), еквівалента рідною мовою до даного слова/словосполучення з кількох даних;

Некомунікативні вправи

Б) на засвоєння сполучуваності слів:

- Складання словосполучень з окремих слів;
- Розширення речення за рахунок означень до виділених іменників, додатків до дієслів-присудків;
- Називання іменників, які можуть вживатися з даним дієсловом, прикметників – з даним іменником;
- Вилучення слова (з ряду слів), яке не поєднується з ключовим словом;
- Знаходження еквівалентів у рідній мові до даних сталих словосполучень ІМ.

Вправи другої групи

Умовно-комунікативні вправи

Особливості :

- **послаблення контролюючої ролі** вчителя;
- змінюється **режим** роботи (робота в парах, у малих групах при вибіркового контролю вчителя);
- використання смислових і мовних **опор**;
- **збільшення обсягу висловлювань** (об'єднання ЗМ у монологічну єдність, об'єднання ЗМ у діалогічну єдність);
- **більша природна комунікативність і інформативність.**

Вправи для формування лексичних навичок говоріння

- **Об'єднання ЗМ у понадфразові єдності – діалогічну та монологічну:**
Ask each other about books you like best of all. You can make use of the substitution table:

novel	
story	
What play	by ... do you like best of all?
poem	

Best of all I like the	novel	by ...
	story	
	play	
	poem	

Вправи третьої групи

Комунікативні вправи

Особливості:

- **підпорядковані розвиткові різних видів МД** (говоріння, аудіювання, читання, письма), але ЛО, що підлягають засвоєнню, повинні домінувати.

Tell the class about your favourite book

Це вправа на
підстановку зразка
мовлення

2. Це вправа на
доповнення зразка
мовлення

3. Це вправа на
самостійне вживання
ЛО в реченні

Знайдіть завдання інструкцію до вправи на доповнення

Make up sentences
using the table

2. Read the names of
the book characters
and complete the
sentences

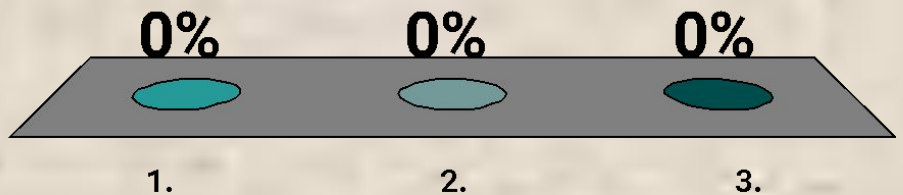
3. Ask and answer in
pairs

Знайдіть завдання для 3 блоку

Interview your classmates about your favourite teen magazine. Use the questions below.

2. Look through the opinions and say what every person thinks about newspapers. Use the scheme below.
3. Tell your foreign friend what newspapers and magazines you subscribe to. Describe them and say what you like/dislike about them.

Знайдіть завдання до умовно-комунікативної репродуктивної лексичної вправи

1. Cross the odd word out.
2. Find the words in the grid and circle them.
3. Correct the information.

Сприймання й переробка інформації речень при читанні

Особливості формування лексичних навичок читання

- Лексична навичка читання:
 - 1) Розпізнавання ЛО
 - 2) Співвіднесення їх із значенням

Особливості формування лексичних навичок читання (ПЛМ)

- До читання тексту (дотекстовий етап) учитель відбирає з тексту важкі для читання або нові **слова**;
- вводить їх у **контексті**, учні встановлюють **значення**;
- тренує учнів у читанні **вголос** хором та індивідуально;
- пропонує для читання увесь **текст**.

Джерела формування потенційного словникового запасу

- Опора на **словотворчі елементи** слів: useful, useless, helpless, changeable, impolite, misunderstand.
- Опора на **інтернаціональну лексику** або на подібні слова в рідній мові: doctor, interest, guest, secretary, reform, address, sport, film.
- Здогадка про значення слова з **контексту**: Half a million people *inhabit* our town.

Джерела формування потенційного словникового запасу

- Співвідношення семантичних структур багатозначних слів ІМ і рідної мов і самостійне розуміння незасвоєних значень слів з опорою на **засвоєні значення**:
the hands of the clock, the foot of the hill.
- **Конвертовані слова**: *Clean* your shoes. The shoes are *clean*.

Особливості формування лексичних навичок читання

- Перед читанням тексту учитель спочатку на декількох прикладах показує, як можна самостійно зрозуміти інтернаціональне, похідне або багатозначне слово в новому значенні, а потім пропонує учням самим зрозуміти значення 2-3 слів із цього тексту і пояснити, як вони це зробили.

Формування рецептивних лексичних навичок

I Ознайомлення з новими ЛО

- семантизація ЛО
(визначення значення за словником, здогадка за контекстом, аналіз словотвору, тощо)

II Автоматизація дій учнів з новими ЛО

Вправи на рівні речення та мікротексту:

- заповнення пропусків в тексті;
- вибір значення ЛО з кількох значень;
- вибір ЛО за спільністю;
- знаходження ЛО у тексті;
- переклад на рідну мову.

Вміння користування словником

- Приведення слова до словникової форми (інфінітив, позитивний ступінь порівняння, однина).
- Знаходження в словнику слова з відповідним індексом: n., v., adj., prep.
- Вибір із декількох співзначень багатозначного слова такого значення, яке відповідає контексту. Отже, перш ніж вибирати правильне значення слова, учень повинен вникнути в смисл речення, абзаца, глави.

Приклади вправ

- Заповнення пропусків у тексті при читанні, що розвиває здатність до прогнозування;
- Співвіднесення багатозначного слова у даному контексті з його еквівалентами в рідній мові;
- Вибір значення багатозначного слова, наявного у контексті, з кількох даних значень;
- Визначення значення підкресленого багатозначного слова у даному контексті за словником;
- Визначення значення фразеологічного виразу за словником;
- Вибір з тексту слів на основі їх семантичної/тематичної спільності;
- Вибір ключових слів у реченні, абзаці, тексті;

Приклади вправ

- Знаходження в тексті незнайомих слів, що передають додаткову інформацію;
- Знаходження в тексті слів, що виражають позитивну або негативну оцінку, характеристику;
- Знаходження в тексті інтернаціональних слів;
- Підбір до даних інтернаціональних слів відповідних еквівалентів рідної мови;
- Визначення значень незнайомих складних слів за їх компонентами (snowman);
- Визначення значення похідних слів, утворених від відомих коренів за допомогою відомих афіксів (helpless);
- Визначення нових значень відомих багатозначних слів за контекстом;
- Згадка про значення незнайомого слова, словосполучення за контекстом (It was hot. We were working in the field. I asked a friend of mine: Have you brought any water with you? I am *thirsty*).

Початкова школа (1-4 класи)

- усні безперекладні умовно-комунікативні вправи
- під безпосереднім контролем учителя
- хорові форми роботи
- лексичні ігри, унаочнення
- класні та домашні письмові вправи

Середня школа (5-9 класи)

- зростає роль письмових вправ (домашніх)
- умовно-комунікативні та некомунікативні вправи (пов'язано з ускладненням ЛО, труднощів їх засвоєння)

Старша школа (10-11 класи)

- активізація реального словника
- розширення потенційного словника
- зростає роль самостійної роботи учнів
- удосконалюються прийоми користування двомовними словниками

Потенційний словник учня складають

Знайомі слова, які учні
вживають для вираження
своїх думок

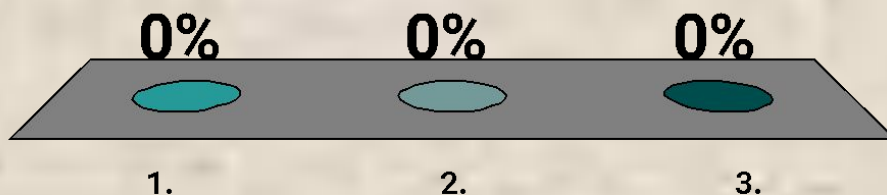
2. Незнайомі слова, про
значення яких
читач/слухач може
здогадатися, зустрівшись
з ним під час
читання/слухання

3. ЛО, про значення яких
учні можуть дізнатися із
словника

До потенційного словникового запасу не відносяться

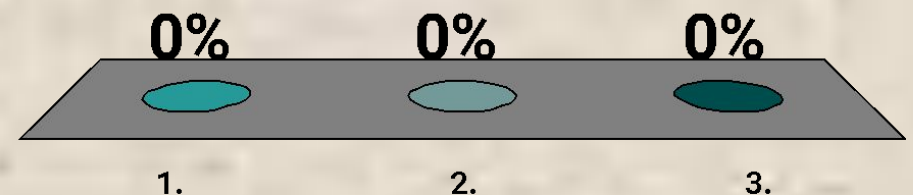
1. Слова, про значення яких можна дізнатися із словника
2. Інтернаціональні ЛО або подібні слова рідної мови
3. Слова, про значення яких можна дізнатися з контексту

Вправи для формування лексичних навичок читання виконують на

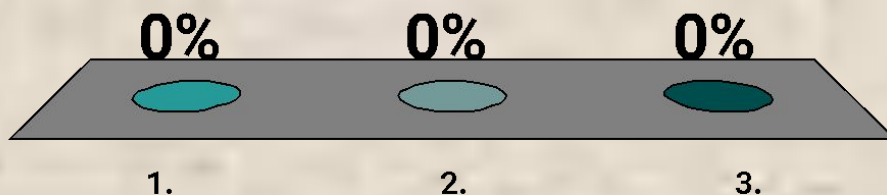

1. Дотекстовому етапі
2. Текстовому етапі
3. Післятекстовому етапу

Розширення потенційного словника відбувається на

1. Початковому ступені навчання
2. Середньому ступені навчання
3. Старшому ступені навчання

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!